

tíðindablaðið

sosialurinn

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: Piff Sosialurinn ©
Abyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: Piff Sosialurinn
Prent: Piff Pressan 1981

Ræður um at brúka møgu-leikarnar rætt og skilagott

NÚ figgjarlógaruppskotið hevur verið til viðgerðar, hava mong samfelagsmál verið frammi í tjakinum. Eitt teirra eru tær fiskiveiðisamráðingar, sum hava verið við onnur lond og so teir møguleikar, vit hava fyrri at menna okkara egnu fiskivinnu — og her verður so serliga hugsað um svartkjaftin og laksin.

NÚ Jørgen Thomsen, næstformaður Javnaðarflokksins og formaður í figgjarnavnindini ikki hevur tikið lut í orðaskiftinum, tí hann í vikuni var úti fyrri einum minni ferðsluóhappi, so hevur næsti maður hansara, Ólavur Heinesen, havt sæti á tingi. Hesa stuttu løtu, áðrenn tingið fór í jólafrí, eydnadist tað hesum nýggja tingmanninum, hóast skoðbráðið var stutt, at nema við nakrar rættiliga áhugaverðar spurningar, nevniliga leiklutin, sum okkara svartkjaftur og laksur hevur í teimum fiskiveiðisamráðingum, vit hava við onnur lond.

TAÐ kann í fyrstu atlaga tykjast eitt sindur bakvent at tengja hesar spurningar saman: samráðingar um sínámillum fiskiveiðisavtalur og so menningina av svartkjafta- og laksavinnuni. Men so er ikki. Tað er beint tvørturímóti. Tí júst á hesum økinum eiga vit góð kort, duga vit at brúka tey rætt.

TAKA vit fyrst svartkjaftin, so eru tað bert nøkur fá ár síðani, at føroyingar fóru undir at gera kanningar og royndir at virka henda fiskin til matna, t.v.s. at virðisekja henda fisk, sum vit frammanundan bert høvdu fiskað til ídnað. Hetta okkara miðvísa menningararbeiði bæði á sjógv og á landi hevur so havt tað við sær, at vit í dag eiga einfiskastovn, ið vit kunnu veiða, viðgera og selja burturav og sum hevur nærum eins stórt virði sum toskur og annar fiskur. Tað hevur eydnast okkum at økja um virði á hesum fiski so munandi, at hann í dag og vónandi í enn størri mun í framtíðini fer at vera grundarlagið undir fleiri av okkara virkjum og skipum.

TAÐ, sum nú er hent, er, at vit eru farnir at gera royndir sum teir fyrstu í vesturheiminum við at framleiða surimi úr svartkjaftinum. Fara hesar royndir at eydnast, so verður tað ikki seinur dagur fyrr enn virðið á svart-

oddagrein

kjaftinum verður nógv størri, enn tað hevur verið. Hetta skapar heilt nýggjar møguleikar í teimum fiskiveiðisavtalum, sum vit hava við onnur lond. Við einum munandi dýrari býtisfiski í aðrari hondini kunnu vit við hinari taka ímóti tí stóðugt størri nøgd av toski, sum aðrir higartil hava kunnað selt okkum fyrri biligari svartkjafti í sera stórum nøgdum. So her er greitt, at við góðkenning av svartkjaftinum geva vit um somu tíð langfarafiskimonnum møguleika at fiska meira av toski og harvið fáa eina enn betri úrtøku.

SÍÐANI er tað laksurin. Sum tingmaður Javnaðarflokksins rætt nevndi, so hava vit sjálvir møguleikan at menna laksastovnin og harvið at geva okkum betri kort á hondina, tá vit skulu til at tosa við aðrar um sínámillum fiskirættindi. Vit vita, at EEC-lond eru trek at gera sáttmálar við okkum júst orsakað av laksinum: Tey vilja hava okkum at minka um hesa veiði. Hesum hava vit fyrri ein part givið eftir fyrri. Men fyrri at kunna sleppa undan hesum trupulleikum í framtíðini eisini, og fyrri at geva okkara laksamonnum møguleika at veiða størri part av árinum, so eigur tað almenna nú at streingja á fyrri at fáa útbyggt framleiðsluna av laksasmolti til útseting. Arbeitt verður við hesum og mugu vit vóna, at okkurt skjótt fer at spyrjast burtur úr ætlanini at byggja eina stóra smoltstøð.

VIT kunnu bert taka undir við tingmanninum um at slík útseting eigur at verða gjørd í stóðugt størri mun, soleiðis at laksaveiðan kann økjast soleiðis at vit um somu tíð sum vit økja veiðina kunnu greiða EEC-londum frá, at tað er okkara egni laksur, sum vit veiða. Tað skuldi so gjørt, at vit lættari høvdu kunnað gjørt avtalur við EEC, at okkara laksamonnum kundur fiskað meira av laks, og at botnfiskastovnarnir vóru minni troysttir.

JÚ víst eiga vit nógv møguleikar — tað ræður nú bert um at brúka teir rætt og skynsam. Spurningurin er so bert hvussu nógv vit eiga at skunda undir útviklingin.

jamú

Til feløg innan fiskivinnuna

Uppskot um at áseta avmarkingar í loyvdum veiðiprosentum av toski, hýsu og upsa hjá trolarum við 400 hestum og meira og linuskip oman fyrri 80 tons.

Føroya Landsstýri hevur samtykt eitt uppskot um at áseta hámark fyrri prosentum av toski, hýsu og upsa í veiðini hjá ávisum skipabólkum. Endamálið er at lækka veiðitrygð á hesum sløgum.

Uppskotið er sent Fiskivinnunevnd lögtingsins til viðgerðar. Fiskivinnunevndin hevur avgjørt, at hetta uppskot skal hava eina umfatandi viðgerð í vinnuni og verður uppskotið tí við hesi frágreiðing sent vinnufelagunum og áhugabólkum, sum hetta uppskot kemur at nema við.

Fiskivinnunevndin hevur álgt fiskivinnustjóranum at fáa viðmerkingar aftur frá vinnuni, so hesar kunnu verða tiknar við í viðgerðini hjá nevndini.

Eg fari tí at heita á tykkum at gera okkum tann beina gjølla at um-

hugsa hetta uppskot og lata okkum frætta aftur hvørja hugsan tit hava. Viðmerkingar kunnu verða sendar okkum í brævi, men tað ber eisini til at biðja um fund við fiskivinnuumsitingina og á tann hátt bera hugsanir fram. Eisini ber tað til at heita á fiskivinnuumsitingina um at fáa hagtals-tilfar ella annað, sum kann vera hjálp til at lýsa avleiðingarnar av uppskotinum.

Her skal bara heilt stutt verða gjørt vart við, hvi uppskotið er komið fram.

Stovnsmetingar av toski og upsa í 1985 og 1986 visa, at veiðitrygð á tosk og upsa hevur lagt seg á eitt støði, sum kann metast at vera umleið 40% oman fyrri tað, sum skynsum troystar av stovninum liggur á.

Hetta ger, at angangirnir, sum náttúran gevur okkum, ov skjótt verða fiskaðir burtur úr stovninum, og at veiðan kemur at hanga ov nógv í tilgongdini einstøk ár.

Ein niðurskurður í veiðitrygðinum hevði tí gjørt heildarveiðina meira

javna og merkt hægri veiði upp á hvørt skipið.

Landsstýrið hevur umhugsað fleiri møguleikar at minka um veiðitrygð. M.a. at beina veiðiorku út á djúpt vatn, stongd øki og avmarking av fiskidøgum. Úrslitið av hesum er fyriliggjandi uppskot, sum ikki avmarkar heildarnøgðina, skipini kunnu fiska, men ásetir mark fyrri hvussu nógv av hesi heildarveiði kann vera toskur, hýsa og upsi.

Endamálið er, at tá eitt ár er gingið, skal prosentum av toski-hýsu ella upsa ikki vera omanfyrri eitt vist. Tað er ikki ætlanin at krevja eitt ávist prosent fyrri hvørt hál ella tús, sum tað verður gjørt nógv áðrastaðni, men at finna eina skipan, so skipini hava størst møguleika at leggja fiskiskap sín til rættis, men toski so tað ber til at hava eftirlit við, at prosentum ikki fer upp um tað ásetta fyrri árið.

Tinganes, 11. nov. 1986
Kjartan Hoydal
fiskivinnustjóri

Spurningur til Sjóvinnubankan

Í seinastuni hevur nógv verið skrivað um eina ávísu føroyska bókaútgávu. Eg siggi, at fremst í hesum bókum verður sagt frá, at Sjóvinnubankin hevur stuðlað útgávuni. Nú kann stuðul vera so

mangt. Men sum ein av teimum stóru kundunum í hesum banka, loyvi eg mær at spyrja, á hvønn hátt bankin stuðlar slíkum bókaútgávum, og hvi? Fær útgevarin studning frá bankanum, og um so er

hvussu nógv? Fyri mær tykist hetta at vera ein heldur lógin mannagongd, um tað er eftirfarandi sum sagt verður, at hesar bókur »ganga sum heitt breyð«. Leysliga roknað geva teir útteigarum einar 4-500.000 kr. netto, hvør bókin. Krevja slíkar útgávur serligan stuðul?

Spurin

Tolllógin og halgidagslógin kanska broyttar?

Harra blaðstjóri!

Tygum gera mær kanska rúm fyrri hesum hugskotum mínum í blaðnum?

Tað skal ikki vera ætlan mín at langa út eftir tykkum, ið arbeiða á Sosialinum, men nú eina tíð hevur hann havt nakð torført at koma suður um Suðuroyarfjørðin.

Tað skal tó sigast hesum leygardagsblaðnum 13. í hesum til rós. Sjálvt um tað hevur 3 dagar á baki. So eru tað megnartíðindi í tí.

Tá ið eg kom út á fjórðu síðu, fall eygað á sera feit-ur yvirskriftir: I »Tolla

sum hobby, skatta sum arbeiði».

II »Halgidagslóg atvoldin til náttarsyndir».

III »Stuttleikaskatturin ikki stuttlig fyrmynd».

Tað er ikki tí, at eg fari at nerta við okkurt í hesum umrøddu málum, eg fari ikki at taka nakað úr hondum tykkara, ið hava myndugleika og lógarsmið í hondum. Men eitt fari eg at minna á, og er tað hatta við tolli og tolling.

Eg fari pensionista vegna at minna tykkum á, at lítið ella púrt einki er komið úr hesum horninum, um høgan toll til dómis á brennioljuni. Tað er ikki tí, at pensionistar eru best fyrri peningaliga særð. Ongin er farin beinleiðis upp at leika í, so sum

nú t.d. hasir ungu spælmenningar. Teir kundur tonkt sær eina samsýning eitt kvöld í nakrar fáar timar, einar 1000—2000 kr. í part.

Tað kann væl ikki vera rætt, at vit pensionistar skulu oljutollast til fyrimuns hjá tilikum samfelagsbólum.

Tað sum skar meg í eyguni, í hási tollgreinin var hetta: »F.F.D. ... Nevndarlimur í F.F.D. (Felagið fyrri dansifyrreikarar) kunngjörði, at hansara felag stuðlar F.U.T. 100%. Vit arbeiða við einum samarbeiðssáttmála, sum skal fáa livandi dansin á hægri støði, segði ... og spurdi, hvør hevur heimild og, ikki minst, hvør torir at broyta halgidagslógina».

Hatta seinasta haldi eg meg vita skil á. Tít kunnu snúgv tykkum til hildarnar fyrri seyðafylgi tykkara, og spyrja teir til ráðs.

